

Migració gironina a la ciutat de Reus (1820-1930)

JOSEP M. T. GRAU PUJOL
Historiador

ROSER PUIG TÀRRECH
Historiadora

Quaderns de la Selva, 17

•

Any 2005

p. 127 a 146

• CENTRE D'ESTUDIS SELVATANS •

Continuant en la línia d'investigació iniciada l'any 2000 sobre el moviment migratori de sortida de les terres gironines¹ presentem quina fou l'atracció de la ciutat de Reus envers la gent del nord del Principat. La font documental bàsica ha estat novament el padró municipal d'habitants, en disposem d'un de 1820 i un altre d'una centúria posterior, de 1930.

Antecedents

Abans de comentar els resultats de la recerca sobre els gironins arribats a Reus en els primers terços dels segles XIX i XX, ens agradaria recular en el temps, concretament a l'edat moderna, per constatar que ja existien relacions humanes i econòmiques entre ambdós territoris. Hem realitzat un mostreig en els llibres de matrimonis de la parròquia de Sant Pere de Reus de la segona meitat del mil·lenni. Una de les característiques dels immigrants gironins desplaçats a Reus és la seva especialització professional. En l'art del ferro, l'any 1768, trobem el casament de Benet Cuva Rigalt, daguer de la ciutat de Girona, amb la vídua d'un daguer reusenc, el pare de la qual era courer. El 1770 Joan Carrer, serraller de Banyoles es casa amb una vídua de Reus. En la pell destaca un guanter, Anton Compte Rosselló, també de Girona, fill d'Ignasi i Francesca, que el 1764 s'enllaça amb la filla d'un moliner reusenc.

A causa de l'augment demogràfic de Reus, un sector amb molta demanda de mà d'obra és la construcció, així localitzem els mestres de cases següents:

- Francesc Prats, d'Orfes (Vilademuls) que el 1764 es casa a Reus.
- Baldiri Ribot Planes, de Maçanet de Cabrenys, que el 1765 es casa a Reus amb la filla d'un altre mestre de cases reusenc.
- Pau Vilanova Castells, de Maçanet de Cabrenys, que el 1766 es casa amb una dona de Reus.

En la transformació d'aliments destaca un forner, Josep Giralt Pla, d'Agullana, fill del pagès Josep i Maria, que el 1770 es desposa amb una vídua d'un pagès reusenc. Un petit contingent masculí és la mà d'obra no qualificada, com el jornalier de la Celleria de Ter, Miquel Becdejú Fontanell, que el 1768 pren com a esposa a la vídua d'un retorcedor de seda de Manresa.

De Santa Pau prové un cisteller, Joan Gómez, al qual el 1765 se li casa una filla a Reus amb un teixidor de lli del Vendrell (Penedès). De la mateixa comarca de la Garrotxa, el 1762 constatem la presència a Reus del forner d'Olot, Josep Marsillac, que actua de testimoni en el casament d'un sastre de Reus, Josep Canturri Ferran amb Maria Papell Bosc, filla d'un pare de Camprodon.

1. "Emigració de la marina selvatana a Amèrica a través de la documentació notarial (1800-1830)" a *Quaderns de la Selva* (Santa Coloma de Farners) 12/1 ps. 113-128 i "Una mostra de l'emigració gironina al final del segle XIX (Tarragona, 1881)" a *Quaderns de la Selva* (Santa Coloma de Farners) 15 (2003) ps. 201-213.

No manca la immigració femenina, tot i que en menor grau, així el 1770 Teresa Rosselló Lleonart, de Figueres contrau matrimoni amb un francès, Joan Lambartí. El mateix any viu a Reus Maria de Carmona Marquès, d'Hostalric, filla de Martí i Anna Maria, la qual es mullerà amb Domingo Sánchez Rillo, originari de la localitat de Blancas (Aragó), però resident a Barcelona.

Una altra font que hem buidat és la hospitalària, concretament el registre d'òbits de l'hospital de pobres de Reus (1692-1738). En total hem localitzat set homes (alguns indirectament, a través de les seves vídues), la major part de l'Empordà (Sant Feliu de Guíxols, Castelló d'Empúries, Figueres, Roses) comarca que com bé sabem mira al mar, i en aquella època el transport marítim era el més ràpid i segur. De Ripoll trobem un clavater i de Sant Joan de Mollet un ermità, dos d'ells moren després de la Guerra de Successió (1716) (veure Apèndix I).

Del padró de 1820² n'hem obtingut nombroses dades (veure Apèndix II). Recordem que en el segle XVIII Reus esdevingué la segona ciutat de Catalunya en habitants. L'origen geogràfic dels immigrants gironins a Reus el 1820 és el següent:

La Cerdanya (2)

- Puigcerdà: 1 d [ona].
- Població desconeguda: 1 d.

L'Empordà (2)

- Figueres 1 d.
- Aro: 1 h[ome].

La Garrotxa (4)

- Besalú: 1 d.
- Sant Esteve d'en Bas: 1 h.
- Sant Feliu de Pallerols: 1 h.
- Olot: 1 h.

El Pla de Girona (6)

- Girona: 4 d. i 2 h.

El Pla de l'Estany (2)

- Crespià: 2 d.

2. L'historiador Jordi Andreu ha treballat aquest padró en els llibres *Població i vida quotidiana a Reus durant la crisi de l'Antic Règim*. Reus, 1986 i *Economia i societat a Reus durant la crisi de l'Antic Règim*. Reus 1986. Nosaltres paral·lelament al buidatge gironí hem realitzat el dels immigrants de la Conca de Barberà, "Aportació de mà d'obra de la Conca de Barberà a la capital econòmica del Camp de Tarragona als inicis de l'època contemporània" a *Aplec de Treballs* (Montblanc) 23 (2005).

Ripollès (2)

- Ribes de Freser: 1 d.
- Ripoll: 1 d.

La Selva (1)

- Hostalric: 1 d.

Total: 19

La distribució professional dels gironins que havien emigrat a Reus el 1820 és variat. Dins de l'agricultura sobresurten tres mitgers, un de Sant Esteve d'en Bas, un d'Aro i l'altre de Sant Feliu de Pallerols, amdots procedeixen de la muntanya, la zona més empobrida. A més a més una dona de Ribes de Freser estava casada amb un mitger. En la indústria hi ha un teixidor d'Olot, en el comerç un adroguer de la Cerdanya, un comerciant de Girona, i en els serveis una minyona de Figueres. Pel que fa a la resta de dones, les casades ho són amb homes d'una certa mobilitat laboral, per exemple Francesca Roca, de Besalú té com a marit un llibreter barceloní, amb el qual té un fill a Vic i un altre a Barcelona. L'única dona de Puigcerdà està esposada amb un intèrpret francès (mestre de llengües), una altra fèmina de Crespià tenia com a marit un militar.

Distribució professional:**Sector primari: 3**

- Mitger (3)

Sector secundari: 1

- Teixidor (1)

Sector terciari: 3

- Adroguer (1)
- Comerciant (1)
- Minyona (1)

Per sexes predominen les dones (68,4%) algunes arriben solteres i es casen a Reus. Una dona de Girona es casa amb un negociant reusenc i altres ja arriben casades (ex. amb un francès, amb un soldat de la Noguera).

Respecte l'any d'arribada a Reus, una quarta part emprenen viatge durant la Guerra del francès, un percentatge superior abans del 1800, mentre que sols quatre marxen dels seus llocs de residència pocs anys abans de la confecció del padró, en una època de potsguerra. Els efectes de la guerra sobre la demografia foren molt negatius, el 1811 són diversos els gironins desplaçats a Tarragona³.

3. A tall de mostra vegeu la nota de Josep M. Grau Pujol, "Expatriats gironins morts en el setge francès de Tarragona (1811)" a *Arjau* (Sant Feliu de Guíxols) 48 (2004) p. 5.

Anys de vinguda:

- Abans de 1800: 5
- 1800-1807: 3
- 1808-1814: 6
- 1815-1820: 4
- No consta: 1

Total 19

Desgraciadament, de la resta del segle XIX a Reus s'han conservat molt pocs padrons d'habitants, ens hauria agradat avaluar els efectes de la crisi agrària de finals de segle però no ha estat possible, no obstant, hem localitzat un llibre que recull els immigrants de l'any 1895 que presentem en l'apèndix III. En total n'apareixen vint, la majoria homes, repartits homogèniament per totes les comarques gironines, entre les ciutats destaca la d'Olot.

Sobre el registre de 1930 un aspecte a analitzar és quines comarques expulsen més individus. En número absolut destaca l'Empordà, amb 42 emigrants procedents de 25 municipis diferents; segueix el Pla de Girona, on la seva capital concentra el 86% del contingent comarcal, i la Selva. A més distància trobem el Ripollès, la Garrotxa i la Cerdanya.

Origen geogràfic dels immigrants gironins a Reus el 1930:

La Cerdanya (2)

- Llívia: 1 h.
  - Puigcerdà: 1 h.
- Total: 2 h.

L'Empordà (42)

- S'Agaró: 1 d.
- Agullana: 1 h.
- Begur: 1 h.
- La Bisbal: 2 h.
- Cabanes: 1 d.
- Cadaqués: 1 d.
- Cantallops: 1 h.
- Darnius: 2 h.
- L'Escala: 1 d.
- Figueres: 4 h. - 4d.
- Navata: 1 d.
- Olives: 1 d.
- Palafrugell: 3 h. - 1 d.
- Port de la Selva: 1 h. - 1 d.
- Portbou: 1 h. - 2 d.

- Rabós Empordà: 1 h. -1 d.
  - Regencós: 1 h.
  - Roses: 1 d.
  - Sant Climent Sescebes: 1 d.
  - Sant Feliu de Guíxols: 2 h.
  - Sant Pere Pescador: 1 d.
  - La Selva de Mar: 1 h. 1 d.
  - Torroella de Montgrí: 1 h. - 1 d.
  - Vallmalla: 1 d.
  - Vilamaniscle: 1 d.
- Total: 20h. - 22 d.

La Garrotxa (6)

- Falgars (Vall d'en Bas): 1 d.
  - Hostalets d'en Bas: 1 d.
  - Oix (Montagut de Fluvià): 2 d.
  - Olot: 1 h.
  - Sant Esteve d'en Bas: 1 h.
- Total: 2 h. - 2 d.

El Pla de Girona (30)

- Cassà de la Selva: 1 d.
  - Llagostera: 1 h. - 1 d.
  - Viladasens: 1 h.
  - Girona: 13 h. - 13 d.
- Total: 15h. - 15d.

El Ripollès (13)

- Campdevànol: 3 d.
  - Cavallera (Camprodon): 1 h. - 1 d.
  - Les Llosses: 1 h.
  - Ribes de Freser: 1 h.
  - Ripoll: 4 d.
  - Sant Joan de les Abadesses: 1 d.
  - Sant Martí Surroca: 1 h.
- Total: 4h. - 9d.

La Selva (17)

- Blanes: 1 h. - 1 d.
- Breda: 1 h.
- Caldes de Malavella: 2 h.
- La Cellera de Ter: 1 d.
- Lloret de Mar: 2 d.

- Maçanet de la Selva: 3d.
- Massanes: 1 h. – 1 d.
- Sant Hilari Sacalm: 1 d.
- Sanat Coloma Farners: 2 d.
- Vidreres: 1 h.
- Total: 6h. -11 d.
- Sense determinar: 2 d.
- Total província: 112
- Total homes: 49
- Total dones: 63

Com que la migració té un component econòmic, és interessant conèixer la dedicació laboral dels emigrants gironins. Atenent els oficis consignats, un 73,3% s'ocupen en el sector terciari: trobem professionals (2 advocats, un d'Olot i un de Girona), monges de diferents ordres (cinc), funcionaris de l'Estat (carter, mestre), militars (dos), en el transport sobresurten els ferroviaris (set) sense oblidar el servei domèstic (una minyona) o el comerç. La pagesia és gairebé presencial amb sols 2 jornalers. Destaquem l'aportació que es fa de mà d'obra no qualificada (quatre peons, un drapaire, una obrera) fet que coincideix amb la professió dels esposos de les dones gironines (dos jornalers, un cabrer, un peó, un obrer, un cambrer, etc.) la qual cosa ens confirma el caràcter econòmic del trasllat que afecta a les classes baixes de la societat. La distribució professional dels emigrants gironins a Reus és molt similar a la del mateix col·lectiu a Tarragona el 1881⁴. Per un petit grup de persones l'estada a Reus és per motius mèdics, per internar-se al sanatori mental Pere Mata (en el padró "*alienados*"), per respecte als familiars no els destaquem en l'apèndix. L'any 1930 Reus comptava amb 31.299 habitants i era un important centre industrial i comercial de les terres del sud⁵.

Distribució socioprofessional dels immigrants gironins (1930) a Reus:

Sector Primari (2)

- Jornaler: 2

Sector Secundari (10)

- Peó: 4
- Obrera: 1
- Forner: 1
- Patisser: 1
- Mecànic: 1
- Fuster: 1
- Modista: 1

4. "Una mostra de l'emigració gironina", op. cit. ps. 204-205. També el total d'emigrants és molt igual.

5. Joan Navais-Frederic Samarra "La Segona República i la Guerra Civil" a *Història General de Reus*. vol. IV. Reus 2003, p. 100.

Sector Terciari (33)*Comerç*

- Comerciant: 4
- Dependent: 2
- Drapaire: 1

Transport i allotjament

- Cambrer: 1
- Cuiner: 1
- Ferroviari: 7
- Fondista: 1
- Xòfer: 1

Serveis:

- Advocat: 2
- Carter: 1
- Empleat: 2
- Mestre: 1
- Minyona: 1

Classes passives

- Religioses: 5
- Militars: 2
- Invàlid: 1

Igual que el padró del 1820, en el del 1930 predominen les dones (56%) sobre els homes (44%). L'edat també és un factor indicatiu: com en d'altres moviments migratoris predominen els joves, així més de les tres quartes parts del total té menys de 30 anys. Alguns vénen acompanyats pels seus pares, un 21,4% en arribar a Reus té menys de 10 anys i prop d'un 30% menys de 15. Solament un 6% dels immigrants superen els 61 anys quan s'instal·len a Reus, val a dir però que alguns havien emigrat abans a altres ciutats, tal com es desprèn del lloc de naixement dels seus fills.

Edat d'arribada a Reus dels emigrants gironins segons el padró de 1930:

- Menys de 10 anys: 24
- 11-15 anys: 7
- 16-20 anys: 6
- 21-30 anys: 41
- 31-40 anys: 13
- 41-50 anys: 8
- 51-60 anys: 6
- Més de 61 anys: 2

Apèndix I: Gironins morts a l'Hospital de Reus (1692-1738) (ordre cronològic)

- 1697: Josep Dolcet, nat a Sant Feliu de Guíxols, casat a Torredembarra. Antoni Barrà, natural de Castelló d'Empúries.
- 1716: Feliu Vallès, de Roses, casat amb Maria Anna Ventosa.
- 1716: Antoni Mercader, clavater de Ripoll.
- 1730: Joan Burles, ermità, nat a Mollet de Ter (Sant Joan de Mollet).
- 1731: Maria, de Reus, muller de Sebastià Ferran, de Girona.
- 1738: Maria, vídua de Roset, home natural de Figueres, se l'enterra "de limosna" al fossar comú.

Font: AHCREus, Fons Municipal de Reus, llibre d'òbits de l'Hospital de Reus (1692-1738).

Apèndix II: Immigrants de la demarcació de Girona a Reus segons el padró de 1820 (per comarques)

La Cerdanya

- Maria Anna, de Puigcerdà , 35 a. ev. 32 (1817). Muller d'un mestre de llengües de França.
- Francesc Dambús, adroguer de la Cerdanya, 38a. ev. 31 (1813).

L'Empordà

- Caterina Fontorner, minyona de Figueres, s. 22a. ev. 20 (1818), treballa a casa d'un argenter reusenc.
- Francesc Paltor, mitger d'Aro, 60a. ev. 24 (1784). La seva muller era de Torelló (Maresme).

La Garrotxa

- Esposa de Francesc Roca, llibreter natural de Barcelona, ella era de Besalú i tenia 32 anys ev. 21 (1809), tenien un fill nascut a Vic i un altre nat a Barcelona.
- Josep Forners, mitger de Sant Esteve d'en Bas, c. 47a. ev. 16 (1789).
- Benet Bondia, teixidor de fàbrica, nat a Olot, c. 36a. ev. 30 (1814). La seva dona i fills eren tots reusencs.
- Antoni Rigall, mitger, de Sant Feliu de Pallerols. 48a. ev. 22 (1794).

El Pla de Girona

- Raimunda, vídua Freixa, de Girona. 56a. ev. 5 (1769).
- Maria, de Girona, 24a. ev. 6 (1802), casada amb Pere Ambrós, negociant de Reus.

- Gertrudis, vídua Ribot, de Girona, 60a. A casa seva hi vivia un militar retirat originari d'Alcalà de Henares.
- Mariona Deu, de Girona, 14a. ev. 11 (1817).
- Josep Barriera, de Girona, 4a. Fill d'un dependent de comerç nat a Perpinyà, resident a Reus des de 1814.
- Narcís Miralles, comerciant de Girona, 34a. ev. 18 (1804). La seva esposa era de Reus.

El Pla de l'Estany

- Magdalena, de Crespià, 48a. ev. 42 (1814). Muller d'un soldat retirat de Castelló de Farfanya (La Noguera).
- Margarida Milla, de Crespià, 40a. ev. 36 (1816).

El Ripollès

- Maria, de Ribes de Fresser, 44a. ev. 22 (1798), muller de Josep Forners, mitger.
- Teresa, vídua Ravill, de Ripoll. 68a. ev. 48 (1800).

La Selva

- Gertrudis, vídua, nada a Hostalric, 34a. ev. 23 (1809). Amb ella conviuen dos fills nats a Reus.

Font: AHCR, Fons Municipal de Reus, padró 1820, sign. 1666.

Apèndix III: Immigrants de la demarcació de Girona arribats a Reus l'any 1895 (per origen geogràfic)

La Cerdanya

Ger

- Rosa Isalt Crespí, 25a.

Puigcerdà

- Josep Sindreu Esparó, propietari, 74a.

L'Empordà

Figueres

- Mercè Cornet Bosc, 48a.
- Ramon Moragues Aguader, 39a.
- Margarida Serra, 61a.

Sant Feliu de Guíxols

- Silvestre Esteve Arxer, 46a.

La Selva de Mar

- Jaume Torrents Morell, 41a.

La Garrotxa

Olot

- Joaquim de Cortada i Casabona, 47a.
- Climent Costa Nogués, comerciant, 45a.
- Josepa Gordó Porches, 79a.
- Sebastiana Verdaguer, 41a.
- Joan Vernet Fort, pagès, 80a.

Pla de Girona

Cassà de la Selva

- Lluïsa Llobera Vicenç, 31 anys.

Girona

- Miquel Grau Fortuny, 62a.
- Antoni Navarro Mero, dependent de comerç, 16a.

Santa Eugènia de Ter

- Esteve Benet Vilà, 40a.

Ripollès

Campdevàrol

- Salvador Blasco Vilamanya, serraller, 27a.

Sant Joan de les Abadesses

- Joan-Baptista Casals Picart, 45a.

Sant Pere de Ribes

- Cristòfor Mestres Mas, pagès, 48a.

La Selva*Riudellots de la Selva*

- Narcís Palmada Roca, 33a.

Font: AHCR. Fons Municipal de Reus, Índex padró habitants de 1895, sign. 2220.

Nota: En aquesta relació sols hi figuren les poblacions que sabem del cert que són gironines, les de noms no explícits compostos no les hem inclòs per evitar errors d'adscripció territorial, ja que en el document no hi figura la província (ex. Sant Climent, la Bisbal, Caldes, etc.).

Apèndix IV: Immigrants de la demarcació de Girona a Reus segons el padró de 1930 (per comarques i famílies)

La Cerdanya

- Josep Soler Barberà, de Llívia, 17a. ev. 7a. (1920) s. fill de la mestra de la Selva del Camp, Àngela Barberà Oller .
- Joaquim Pinyol Aguader, de Puigcerdà, intern en un col·legi. s. 13a. ev. 11 (1928).

L'Empordà

- Concepció Vaireda Olives, de S'Agaró, s. 48a. ev. 30 (1912).
- Dídac Martí Sabiol, carter d'Agullana, s. 37a. ev. 26 (1919).
- Francesc Carbó Burrat, de Begur, mecànic, c. 28a. sols feia dos mesos que residia a Reus, es qualifica com a transeünt, la seva muller era de l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà).
- Pere Colomer Mató, de la Bisbal E., 60a. c. ev. 41 (1911), casat.
Ferran Colomer, de Torroella de M., forner, 21a. ev. 20 (1929), fill de l'anterior.
Un germà seu de 26 anys és nascut a Barcelona.
- Esperança Massa Castelló, de Portbou, c. 46a. ev. 36 (1920), el seu home era un comerciant de la Riba (Camp de Tarragona). Tenen una filla, Dolors Gavarró Massa, nascuda a Premià de Mar, de 16a.
- Joan Garrigué Serra, mestre de la Bisbal d'Empordà, v. 44a. ev. 27 (1913), té dos fills de 14 i 6 anys nats a Reus, amb ells també conviu una tia vídua originària de Barcelona.
- Anna Priu Sirvent, de Cabanes, 29a. ev. 26 (1927). El seu home era un electricista de Múrcia.
- Nicanor Pell Rieres, de Cadaqués, ferroviari, c. 50a. ev. 48 (1928), la seva muller era del Vendrell (Penedès).
- Narcís Ferrer Pérez, ferroviari de Cantallops, c. 42a. ev. 22 (1910). La seva esposa era de Barcelona.
- Josep Ventura Coll, peó de Darnius, absent en el moment de la confecció del padró, 23a. c.
- Francesca Foguet Juanis, de l'Escalà, s. 48a. ev. 26 (1908).
- Aurora Juanola Pomerola, de la Jonquera, c. 29a. ev. 23 (1924)
August Puig Juanola, 6a. de Darnius, fill de l'anterior.
- Antoni Bosc Ucellay, de Figueres, c. 50a. consta que resideix a Barcelona.
- Maria Ciutat Manera, de Figueres, s. 26a. ev. 3a. (1907), el seu pare era un guàrdia municipal nat a la Canonja (Camp de Tarragona). Tenia un germà natural d'Arenys de Mar
- Salvi Gusó Galí, de Figueres, pastisser, c. 41a. ev. 23 (1912), la seva esposa era de Reus.

- Dídac Martín Sebiol, de Figueres, empleat, 30a. s. ev. 26 (1926), es qualificà com a hoste, és a dir que vivia a dispesa.
- Palmira Torrent Pallac, de Figueres, 46a. ev.33 a. (1917), el seu home era un jornalier de la província d'Almeria, tenen una filla obrera a la fàbrica reusenca "la Sederà".
- Josep Ferrer Llorens, drapaire, c. de Figueres, 28a. ev.9 (1911)
- Teresa Savall Dejoan, de Navata, modista, 21a.s. ev. 8 (1917), el seu pare era un peó del Pradell de la Teixeta, i la seva mare de Barcelona.
Dolors Savall Dejoan, de Sant Climent Sescebes, obrera de la fàbrica la Sederà, s.15a. ev.2 (1917), germana de l'anterior.
- Salvador Bofill Casademunt, de Palafrugell, invàlid, c. 71a. ev. 67 a. (1926)
Maria Albertí Ribot, de Palafrugell, c.62a. ev. 58 (1926), esposa de l'anterior.
Joan Bofill Albertí, de Palafrugell, comerciant, s. 32a. ev.28 (1926). fill dels anteriors.
Aureli Bofill Albertí, de Palafrugell, comerciant, s.27a.ev.23 (1926), germà de l'anterior.
- Josep Fonts Sirvent, jornalier de Portbou, c. 50a.ev.40 (1920). La seva esposa era aragonesa (província de Saragossa) .
- Esperança Massa Castelló, de Portbou, c.46a. ev.36 (1920), el seu home era un comerciant de la Riba (Camp de Tarragona). Tenen una filla, Dolors Gavarró Massa, nascuda a Premià de Mar, de 16a.
- M. Àngela Olivet Sala, de Rabós d'Empordà, 44a.c. ev.33 (1919), el seu marit era un gavineter de les Borges del Camp.
- Josep Cardoner Nadal, ferroviari de Rabós d'Empordà, c.65a. ev.54 (1919). La seva muller era Cecília Noguer Badosa, de Vilajuïga, tenia 58 anys i havia arribat el mateix any, és a dir conjuntament.
- Ramon Sabater Gallinat, de Regencós, s.peó, consta com a absent i habitant a Palafrugell. El seu pare era un peó de Barcelona, i la seva mare de Favara de Matarranya. El seu avi matern era un peó d'aquesta darrera localitat, vingut a Reus el 1923.
- Antònia Sanmartín Castellví, de Roses, 14a. ev. 7 (1923), la seva mare era una vídua de l'Hospitalet de l'Infant, tenia germans nats en aquesta darrera població i a Reus.
- Felip Rec Lloveres, de Sant Feliu de Guíxols, dependent de ferreteria, c. 35a. ev. 25 (1920), la seva esposa era de Girona.
Miquela Lorente Cullell, de Girona, c.28a. ev.21a. (1917), muller de l'anterior.
Tenen un fill, Alfons, de 7 anys, nascut a Reus.
- Joan Gener Balot, de Sant Feliu (especifica que és de la demarcació de Girona), dependent de comerç, c. 28a. ev.24 (1926), la seva dona era reusenca. Pel cognom deduïm possiblement que sigui Sant Feliu de Guíxols).
- Elena Lladó Llac, de Sant Pere Pescador, c.25a. ev. 3a. (1908), el seu home era un pagès del Mas-roig (Priorat).

- Sebastià Llobart , ferroviari de la Selva de Mar, c. 75a.ev. 45 (1900). Elionor Feliu Morató, 67a.ev. 37 (1900) muller de l'anterior. També de la Selva.
- Emília Bonet Teixidor, de Torroella de Montgrí, c.58a. ev.13a. (1885), el seu home era un carreter de Reus.
- Joaquina Batlle Bonet, deVallmalla, c.28a. ev.26 (1928), el seu home era un pagès de Vandellós. Tenen una filla de 3 anys nascuda a Perpinyà (Rosselló).
- Caterina Freixa Simó, de Vilamaniscle, 52a. c. el seu marit era un cabrer de Vinyols (Camp de Tarragona).
- Àngel Guixeres Ferigola, jornalier de Vilamalla c. 33a. ev. 29 (1926). Anna Carrer Pons, de Cavallera (Camprodon) 32a. ev.28 (1926), esposa de l'anterior.
Jaume Guixeres Carrer, de Cavallera, fill del matrimoni anterior, s.8a.ev. 4 (1926).

La Garrotxa

- Mercè Verdaguer Bonfill,dels Hostalets d'en Bas, c. 33a. ev. 31 (1928), el seu marit era un carreter del Perelló (Baix Ebre).
- Margarida Garcia Gonzalo, d'Oix (Montagut de Fluvià) ,c. 30a. ev. 25 (1925), el seu marit era un sastre de Reus.
- Adelaida Farreny Rigat, d'Oix (Montagut de Fluvià), c.27a. ev. 25a (1928), el seu home era un cambrer de Barcelona, Melcior Tormo.
Antoni Tormo Farreny, de Girona, s.5a.ev. 3a. (1928), fill de l'anterior.
Montserrat Tormo Guiu, de Figueres,s. 17a. ev. 15 (1928).
Antònia Tormo Guiu, de Girona,s.15a. ev.13 (1928).
- Joaquim Calvo Auger, advocat,d'Olot,41a. ev. 30a. (1919). La seva esposa era de Girona
- Antònia Moles Verdaguer, religiosa , filla de la caritat, de Falgars (Vall d'en Bas),s.67a. ev. 40a. (1883). Residia a l'Hospital (carrer de Sant Joan).
- Emili Capdevila Oller, comerciant, de Sant Esteve d'en Bas, s. 26a. ev. 23 (1927),
Maria Capdevila Oller, de les Olives (Baix.Empordà). s. 24a. germana de l'anterior. feia sis mesos que residia a Reus.

Pla de Girona

- Josepa Roquer Vidal, de Girona, arribada a Reus el 1903, casada amb un peó de la Masó (Camp de Tarragona).
- Maria Agulló Minobis, de Girona. c. 54a. ev. 44 (1920). El seu marit era de Tordera i es dedicava al suro ("corchos"). Tenen una filla nada a Girona. Concepció Juli Agulló, 23a.s. ev. 13 (1920), filla de l'anterior.

- Ramon Andrés Alba, de Girona, s.12a. ev.8a. (1926), escolar, el seu pare era un obrer de Toro (Zamora).
Eulàlia Andrés Alba, de Girona, 5a.ev.1a. (1926), germana de l'anterior.
- Clara Barris Serra, de Cassà de la Selva, c.24a.ev. 23 (1929), el seu home era un dependent de comerç de Barcelona, Antoni Ventura.
- Venanci Blasco Anguera, empleat de Girona, 63a. ev. 56 (1923).
- Eulogi Bordes Vilanova, fondista, de Sant Daniel (Girona), c.36a. ev. 33 (1927), la seva esposa era del Port de la Selva.
Teresa Costa Vilanova, de Port de la Selva, c.35a. ev. (32a. (1927), muller de l'anterior.
Eulogi Bordes Costa, de Port de la Selva, 12a. ev. 9 (1927), fill de l'anterior matrimoni.
- Salvador Bordes Costa, de Girona, 8a. ev. 5 (1927), germà de l'anterior.
- Pius Mateos, peó de Girona, s.27a. ev. 26 (1929), es considera transeunt i se'l qualifica com a hoste.
- Alfred Cartanyà Aleu, de Girona, s.11a.ev. 5 (1924). La seva mare era de Valls, tenia un germà Pere C.A., dependent de comerç, s. de 23 anys nat a Perpinyà.
- José Forge Lázaro, de Girona, 20a. s. ev. 18 (1928).
- Carme Gauset Martí, de Girona, c. 65a. ev. 27 (1892). El seu home era de Vinarós (País Valencià).
- Antoni Llopart Serradell, fuster de Girona, 65a.ev. 63 (1928), la seva esposa era del poble paperer de la Riba (Camp de Tarragona).
- Josep Llopart Izaguirre de Girona, 39a. s. ev. 25 (1916).
- Joan Loperena Romà, de Girona, advocat, 44a. ev.19 (1905), la seva muller era reusenca.
- Joaquina Mitger Bartrina, de Girona, s. 60a. ev. 55 (1925).
- Dolors Mogosa Pujol, de Girona, c. 41 a. ev.16 (1905), el seu espós era un comerciant natural del Vendrell.
Pilar Mogosa Pujol, de Girona, s.47a.ev. 22 (1905), germana de l'anterior.
Maria Mogosa Pujol, de Girona, 32a.s. ev. 7 (1905), germana de les anteriors.
- Josep Vinyals Puig, de Girona, peó, s.24a. ev. 20 (1926).
- Josepa Tarradelles Savosa, de Girona, 39a. ev.28 a. (1919)
Francesc Calvo Tarradelles, estudiant, de Girona, 17a. s. ev. 6a. (1919), fill de l'anterior.
Dolors Calvo Tarradelles, de Girona, 15a.ev. 4a. (1919), germana de l'anterior.
- Ramon Vinyals Artigues, cambrer de Llagostera, c.53a.ev.47 (1924), la seva esposa era de Barcelona, Pilar Oliveres.
- Josepa Robert Fontanet, de Llagostera, s. 18a.ev.8 (1920).
- Vicenç Corretger Colom, ferroviari de Viladasens, c. 52a. ev. 48 (1926).

Ripollès

- Francesca Puig Foradada, de Campdevàrol, 2a. ev. 1 (1928)
- Eduard Subirà Corts, comerciant, de les Llosses, c.64a. ev.57 (1903), la seva esposa era de Vic, amb ells conviuen tres fills nats a la capital d'Osona.
- Valentí Puig Prat, de Ribes de Fresser, peó, 40a. ev. 38 (1928).
Teresa Foradada Francas, de Campdevàrol 27a. ev.25 (1928), muller de l'anterior.
Maria Puig Foradada, de Campdevàrol, 6a. ev. 4 (1928), filla del matrimoni anterior.
- Rosalia Oliveres Serra, de Ripoll, s. 25a.ev.23 (1928).
- Josepa Rabat Vidal, de Ripoll, c. 31a. ev. 3 (1902), el seu marit era un obrer de Reus.
- Federica Llurba Martí, de Ripoll, 22a. ev. 2 (1910). Estava casada amb un comerciant de Sòria.
- Mercè Vilà Parcerisses, de Ripoll, c.37a. ev. 33 (1926).El seu home era un pagès de Tarragona.
- Andreu Ferrer Segalés, xòfer de Sant Martí de Surroca, 38a. ev. 24 (1916).
La seva muller era de Reus.

La Selva

- Joaquin Callejón Berruero, militar (sergent) de Blanes, 40a. Viu al quarter de l'exèrcit.
- Gudersinda López Homs, religiosa de Blanes, s. 67a. feia 7 mesos que residia a Reus.
- Antoni Salazar Escura, de Breda , s.11a. ev. 11 (1930).
- Martí Camps Campeny, de Caldes de Malavella, ferroviari, 29a.ev. 27 (1928), casat amb una dona de Riba-roja d'Ebre (Ribera d'Ebre).
- Josep Soler Vives, de Caldes de Malavella, militar (capità), s. residia al quarter de l'exèrcit , 36a.ev. 29 (1923).
- Agustina Soler Serra, religiosa de la Celler de Ter, s. 32a. ev. 23 (1921).
- Dolors Pujol Ramo, de Lloret de Mar, c.42a. ev.12 (1900), el seu marit era un comerciant de Reus.
- Filomena Caselles Vilà, de Lloret de Mar, c.74a. ev.64 (1920).
- Elionor Homs Farga, de Maçanet de la Selva, 88a. ev.30 (1872).
- Àngela Baró Tinto, de Maçanet de la Selva, c.. mestra, 42a. El seu home era un pianista d'Arenys de Munt, Rossend Riba.
Assumció Riba Baró, de Maçanet de la Selva, 11a. Filla de l'anterior.
- Josep Iglésies Joanix, ferroviari, de Massanes, c.31a., ev. 26 (1925) , la seva esposa també era del mateix lloc. Tenen un fill de nom Emili, de tres anys.
Concepció Pou Grèvol, de Massanes, c.27a. ev.22 (1925), muller de l'anterior.

- Pere Gibert Gibert, cuiner, de Riudellots de la Selva, s.20a.
Margarida Rigart Roca, de Sant Joan de les Abadesses, v.65a. sogra de l'anterior.
- Dolors Soler Ripoll, religiosa, de Sant Hilari Sacalm, s. 46a. ev. 37 (1921).
- Maria Roquet, de Santa Coloma de Farners, 30a. ev. 10 (1910), casada amb un pagès de Reus.
- Maria Juher Gubau, de Santa Coloma de Farners, c.38a.ev. 30 (1922), el seu home és un jornalero de Reus.
- Agustí Soler Barberà, de Vidreres, 8a.

Sense determinar

- Carme Coll Taverner, religiosa, 41a. ev. 27 (1916).
- Francesca Llac Oliva, 57a.s. ev.26 (1899), minyona a casa d'una vídua de Reus, solament sabem que prové de la demarcació de Girona.

Font: AHCR, Fons Municipal de Reus, padró d'habitants 1930, sign. 11240-1243. 4 volums.

Observació: Els punts negres assenyalen les unitats familiars. em normalitzat les grafies dels cognoms i catalanitzat els noms de pila, hi ha la possibilitat d'errades en la interpretació del secretari en ser moltes vegades uns cognoms poc freqüents al Camp de Tarragona , així com també de les edats, com hem comprovat en d'altres estudis.

Abreviatures: a: anys, s: solter/a, v: vidu/a,c: casat/da, e.v.: edat de vinguda (entre parèntesi hi ha l'any d'arribada).

Grup de monges després de sortir de l'hospital de Sant Joan de Reus (1960).
Autor: Salvador Ferrer. Fons d'imatges de l'Arxiu Comarcal de Reus.

Campanar de la prioral de Sant Pere de Reus (1920).
Autor: G. Borràs. Fons d'imatges de l'Arxiu Comarcal de Reus.